

E-ADMINISTRACJA CZYNNIKIEM ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO POLSKI WSCHODNIEJ

Streszczenie

Według definicji przyjętej przez Komisję Europejską E-administracja jest to „stosowanie technologii informatycznych w administracji publicznej mające na celu poprawę jakości usług świadczonych na rzecz obywateli i przedsiębiorców”. Jest to część szeroko pojmowanego społeczeństwa informacyjnego.

Polska Wschodnia należy do najbiedniejszych i najsłabiej zaludnionych regionów kraju. Dostępność do Internetu jest na tym terenie ograniczona do miejscowości położonych bliżej miast lub światłowodów, a dostawą Internetu zajmują się firmy komercyjne. W pozostałych rejonach Polski Wschodniej nie opłaca się firmom komercyjnym budować infrastruktury. Dlatego nakłady na infrastrukturę teleinformatyczną przewidziano w regionalnych programach operacyjnych poszczególnych województw oraz w PO Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013. Samorządy poszczególnych województw starają się zapewnić swoim mieszkańcom dostęp do Internetu, co umożliwi im skorzystanie z usług e-administracji oraz dostęp do informacji. Działania te przyczynią się do rozwoju społeczeństwa informacyjnego na terenie Polski Wschodniej, którego częścią jest e-administracja.

Słowa kluczowe: społeczeństwo informacyjne, e-administracja, program operacyjny, Polska Wschodnia

E-ADMINISTRATION AS FACTOR INFLUENCING DEVELOPMENT OF INFORMATION SOCIETY IN EASTERN POLAND

Summary

According to the definition adopted by the European Commission, e-government means ‘the use information and communication technologies in public administration (...) aiming to improve public services’. It is part of information society in the broad sense of the term.

Eastern Poland belongs to the poorest and most sparsely populated regions of the country. Access to the Internet in this area is limited to the places located near towns or optical fibre networks, whereas the Internet is provided by commercial organisations. In the remaining regions of Eastern Poland, it is not profitable for commercial organisations to build infrastructure. Therefore, expenditures on tele-information infrastructure have been included in the regional operational programmes for particular voivodeships and the Operational Program Development of Eastern Poland 2007-2013. The self-governments of particular voivodeships are taking steps to provide their residents with Internet connection, which will enable them to use e-government services and gain easier access to information. These actions are going to contribute to the development of an information society in Eastern Poland, of which e-government is a component.

Key words: information society, e-government, operational programme, Eastern Poland

¹ dr Agnieszka Zalewska-Bochenko – Wydział Ekonomii i Zarządzania, Uniwersytet w Białymstoku

Wprowadzenie

Elektroniczna administracja jest częścią społeczeństwa informacyjnego. Umożliwienie dostępu do usług administracji publicznej przyczynia się do rozwoju społeczeństwa informacyjnego jako całości. W perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2007-2013 położono szczególny nacisk na finansowanie działań, które doprowadzą do poprawy efektywności administracji publicznej poprzez powszechne wdrażanie realizacji usług publicznych drogą elektroniczną. Taki sposób świadczenia usług publicznych jest szybszy i tańszy od tradycyjnego. Umożliwia zwiększenie wydajności pracy urzędnika oraz zmniejszenie liczby etatów niezbędnych do obsługi interesanta. Coraz powszechniejszy dostęp do sieci Internet sprawia, iż to narzędzie staje się bardzo popularnym sposobem załatwiania spraw przez obywateli i podmioty gospodarcze.

Zalety Internetu w kwestii obsługi klientów szybko dostrzegły banki, które zaoferowały klientom dostęp do swoich usług za pomocą sieci. Dziś bank, który nie oferuje klientowi dostępu do swoich usług przez Internet nie jest popularny. Ponadto banki, dzięki elektronizacji swoich usług, mogły zwiększyć swoje zyski i zmniejszyć koszty funkcjonowania.

To samo czeka bardziej oporną na zmiany sferę, jaką jest administracja publiczna. Zwiększające się koszty funkcjonowania oraz zmniejszająca się wydajność tradycyjnej administracji sprawiają, iż poszukuje się nowych, tańszych i wydajniejszych sposobów realizacji zadań publicznych, związanych z usługami dla ludności oraz przedsiębiorców. Wprowadzenie elektronizacji usług administracyjnych może znacznie usprawnić działanie administracji. W Unii Europejskiej dostrzeżono ten problem, co zaowocowało przekazaniem znacznych środków finansowych z poszczególnych funduszy europejskich na rozwój e-administracji.

Województwa Polski Wschodniej należą do najbiedniejszych regionów w kraju i Unii Europejskiej. Należą także do regionów o najniższej gęstości zaludnienia. Czynniki te mają znaczący wpływ na dostępność do sieci Internet, a tym samym do usług świadczonych drogą elektroniczną. Firmy komercyjne nie chcą zapewniać dostępu do Internetu na tych terenach, bo im się to nie opłaca. W celu zminimalizowania czynników utrudniających rozwój e-administracji na tych terenach do Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2007-2013 wprowadzono działania służące zwiększeniu dostępności do sieci Internet i rozwojowi elektronicznych usług administracyjnych dla mieszkańców tych terenów. Również w programach operacyjnych poszczególnych województw ściany wschodniej wprowadzono zapisy służące realizacji powyższych celów.

W niniejszym artykule postanowiliśmy odpowiedzieć na pytanie: W jaki sposób e-administracja przyczynia się do rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce Wschodniej? Jest to główny problem badawczy niniejszego artykułu. W oparciu o problem została postawiona następująca teza: elektronizacja usług administracyjnych sprzyja rozwojowi społeczeństwa informacyjnego. W niniejszym artykule został przedstawiony stan prac dotyczących rozwoju e-administracji na terenie Polski

Wschodniej w kontekście rozwoju społeczeństwa informacyjnego, którego e-administracja jest częścią. W opracowaniu zastosowano metodę badawczą polegającą na analizie porównawczej dostępnych danych.

1. Pojęcie e-administracji

Definicji e-administracji jest bardzo wiele. Jak podaje np. Eugeniusz Bojanowski, e-administracja jest to „administracja publiczna wykorzystująca technologie informacyjne i telekomunikacyjne w działaniu pracowników administracji publicznej, mająca na celu poprawę jakości usług świadczonych przez administrację. E-administracja ma na celu również poprawienie demokratyzacji i prowadzi do zbudowania społeczeństwa informacyjnego”².

Według definicji opracowanej przez Komisję Europejską e-administracja (ang. *E-Government*) jest to stosowanie technologii informatycznych w administracji publicznej, mające na celu poprawę jakości usług świadczonych na rzecz obywateli i przedsiębiorców. Jest to „ciągły proces doskonalenia jakości rządzenia i świadczenia usług administracyjnych poprzez przekształcanie relacji wewnętrznych i zewnętrznych z wykorzystaniem Internetu i nowoczesnych środków komunikacji. Relacje zewnętrzne to relacje typu urząd – obywatel, urząd – podmiot gospodarczy oraz urząd – usługodawca, natomiast spośród relacji wewnętrznych wyróżniamy: urząd – urząd oraz urząd – pracownicy. Celem tworzenia e-administracji jest zwiększenie efektywności działania administracji publicznej w zakresie świadczenia usług. E-administracja ma uprościć załatwianie spraw urzędowych oraz umożliwić uzyskiwanie informacji na ich temat. Przyjęta forma pozwala na zebranie w jednym miejscu spraw należących do kompetencji różnych jednostek administracji publicznej i udostępnienia ich procedur w Internecie”³. Wprowadzenie elektronicznych usług dla obywateli oraz przedsiębiorców, a także wdrożenie innych funkcji e-administracji, jak np. elektronicznego obiegu dokumentów, ma za zadanie obniżenie kosztów funkcjonowania oraz podniesienie sprawności działania administracji. Umożliwi także standaryzację usług publicznych we wszystkich urzędach oraz zmianę sposobu obsługi interesanta. Tradycyjne okienko w urzędzie oraz papierowe dokumenty staną się zbędne, ponieważ wszystkie sprawy urzędowe można będzie załatwić drogą elektroniczną.

W Europie po raz pierwszy o e-administracji zaczęto mówić w roku 1994 po opublikowaniu przez Komisję Europejską raportu „Europa i społeczeństwo globalnej informacji. Zalecenia dla Rady Europy”, który ukazał kierunki rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Europie.

Za początek e-administracji w Polsce przyjmuje się rok 2000, kiedy to Komitet Badań Naukowych wydał publikację pt. *Spółeczeństwo globalnej informacji w wa-*

² E. Bojanowski, K. Żukowski, *Leksykon prawa administracyjnego*, Wydawnictwo C. H. Beck, Warszawa 2009, s. 61.

³ *E-government*, <http://pl.wikipedia.org/wiki/E-government> [dostęp: 25.10.2012].

runkach przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. W tym samym roku Sejm RP podjął uchwałę o budowie społeczeństwa informacyjnego, a w roku 2001 przyjął następujące ustawy, które sprzyjały rozwojowi społeczeństwa informacyjnego: ustawę o dostępie do informacji publicznej oraz ustawę o podpisie elektronicznym. W tym samym roku opracowano dokument pt. *ePolska*, w którym nakreślono plan działań na rzecz rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce. Na podstawie tego dokumentu stworzono projekt Wrota Polski – centralnego systemu informatycznego, którego zadaniem ma być umożliwienie obywatelom oraz podmiotom gospodarczym załatwianie formalności administracyjnych drogą elektroniczną. Projekt jak dotychczas nie został w pełni wdrożony. W roku 2008 rząd przyjął *Strategię rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce do roku 2013*, która jest podstawowym dokumentem strategicznym, stwarzającym ramy rozwojowe społeczeństwa informacyjnego w Polsce, w tym e-administracji. Następnie zapisy te wprowadzono do poszczególnych programów operacyjnych, w tym do Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013⁴ oraz do Regionalnych Programów Operacyjnych poszczególnych województw, w tym do programów operacyjnych pięciu województw Polski Wschodniej.

2. E-administracja w Programie Operacyjnym Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013

Działania zmierzające do poprawy infrastruktury komunikacyjnej, rozwoju sieci Internetu szerokopasmowego, wspierania e-administracji czy też wspierania sfery badawczo-rozwojowej i innowacyjności w przedsiębiorstwach, dotyczące pięciu województw z tzw. Ścianą Wschodniej (warmińsko-mazurskiego, podlaskiego, lubelskiego, podkarpackiego i świętokrzyskiego) zapisane są w Programie Operacyjnym Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013. Celem głównym programu jest „przyspieszenie tempa rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej w zgodzie z zasadą zrównoważonego rozwoju”. Jednym z celów szczegółowych, który bezpośrednio dotyczy e-administracji, jest „zwiększenie dostępu do Internetu szerokopasmowego w Polsce Wschodniej”.

Przedsięwzięcia dotyczące e-administracji realizowane są w ramach II osi priorytetowej programu – „Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego”. Ogółem w latach 2007-2013 w ramach programu przewidziano na realizację przedsięwzięć z zakresu rozwoju społeczeństwa informacyjnego, w tym na rozwój e-administracji, kwotę około 300 mln euro. W ramach powyższej osi przewidziano realizację projektów z zakresu budowy na terenie pięciu województw Polski Wschodniej szerokopasmowej sieci internetowej z punktami dostępowymi w każdej gminie. Oprócz tego, prowadzi się szkolenia dla osób zagrożonych wykluczeniem cyfro-

⁴ *Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 2 października 2007.

wym z tych terenów, które będą korzystać z infrastruktury tworzonej w ramach programu. Szkolenia służą nabywaniu umiejętności posługiwania się komputerem i korzystania z Internetu oraz przekonaniu użytkowników do korzystania z sieci, gdyż wiele osób, zwłaszcza przedsiębiorców prowadzących swoją działalność na obszarach wiejskich, woli swoje sprawy załatwiać osobiście, składając wizytę w urzędzie czy banku, niż korzystać w tych sprawach z Internetu.

Niestety, budowa sieci szerokopasmowej na terenie Polski Wschodniej jest bardzo opóźniona. Na tyle, że Komisja Europejska dostrzegła problem i wydała ostrzeżenie, iż środki finansowe przeznaczone na ten cel mogą zostać zwrócone do Brukseli. Dość, że z puli 300 mln euro jak dotychczas wydatkowano jedynie około 15 tys. euro, jako wynagrodzenie Inżyniera Kontraktu w województwie podlaskim. Rozstrzygnięcia przetargowe na wykonanie sieci opóźniają się z powodu licznych protestów.

3. E-administracja w programach operacyjnych pięciu województw Polski Wschodniej

Oprócz Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej, działania zmierzające do rozwoju społeczeństwa informacyjnego, w tym e-administracji, zapisane są w regionalnych programach operacyjnych poszczególnych województw. Tabela 1. przedstawia działania zapisane w programach operacyjnych województw Polski Wschodniej, które umożliwiają finansowanie przedsięwzięć służących rozwojowi społeczeństwa informacyjnego w Polsce.

Z analizy zapisów zawartych w tabeli 1. można dojść do wniosku, iż rozwój społeczeństwa informacyjnego w Polsce, w tym zwłaszcza na terenach Polski Wschodniej, zależy od dostępności do sieci Internet oraz od sprawnej e-administracji. Z tego powodu we wszystkich wojewódzkich programach operacyjnych tych terenów dąży się do tego, by większość spraw administracyjnych załatwiać przez Internet, bez konieczności wychodzenia z domu. W związku z tym podejmowane są starania zapewnienia dostępu do Internetu możliwie największej grupie odbiorców oraz kładzie się nacisk na rozwój e-administracji. W każdym wojewódzkim programie operacyjnym zakłada się budowę sieci szerokopasmowych wraz z zapewnieniem przyłączeń gospodarstwom domowym i innym użytkownikom zlokalizowanym zwłaszcza na terenach wiejskich, dla których nie jest opłacalne budowanie sieci przez firmy komercyjne.

Tabela 1. Priorytety programów operacyjnych województw Polski Wschodniej, służące wspieraniu rozwoju społeczeństwa informacyjnego, w tym e-administracji

Program operacyjny	Numer priorytetu	Nazwa priorytetu	Działania realizowane w ramach priorytetu
Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2007-2013	Priorytet 4.	Społeczeństwo informacyjne	Budowa regionalnej i lokalnych sieci szerokopasmowych, centrów zarządzania sieciami, budowa, rozbudowa i zakup systemów wspierających zarządzanie realizacją zadań publicznych w zakresie administracji publicznej, edukacji, kultury i turystyki, wprowadzenie e-administracji, tworzenie Publicznych Punktów Dostępu do Internetu, systemów informacji przestrzennej, turystycznej i kulturalnej. Budżet działania – 69.430.000 euro.
Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego 2007-2013	Priorytet 3.	Społeczeństwo informacyjne	Wprowadzenie publicznych e-usług, w tym w administracji publicznej, budowa i rozbudowa sieci szerokopasmowych, publicznych punktów dostępu do Internetu, budowa sieci teleinformatycznych przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii, np. transmisja satelitarna, radiowa, budowa centrów zarządzania sieciami lokalnymi i regionalnymi. Budżet działania – 95.024.746 euro.
Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego 2007-2013	Priorytet 4.	Społeczeństwo Informacyjne	Poprawa warunków dostępu do Internetu, rozwój usług elektronicznych (e-usługi, e-bussines, e-government, e-edukacja, e-zdrowie, e-bezpieczeństwo), ze szczególnym uwzględnieniem wyrównywania dysproporcji w dostępie do sieci i usług na obszarach wiejskich i w małych miastach, budowa regionalnych i lokalnych sieci szerokopasmowych, tworzenie Publicznych Punktów Dostępu do Internetu, tworzenie Geograficznych Systemów Informacji Przestrzennej. Budżet działania – 59.878.389 euro.
Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego 2007-2013	Priorytet 2.	Budowa infrastruktury społeczeństwa informacyjnego	Budowa i wdrażanie systemów bezpieczeństwa i zapobiegania zagrożeniom, budowa i rozbudowa bezpiecznych sieci szerokopasmowych, centrów zarządzania sieciami, przygotowanie instytucji publicznych do wykorzystywania technik informatycznych, e-usług dla ludności, archiwizacji dokumentów w sposób elektroniczny, tworzenie publicznych punktów dostępowych do Internetu. Budżet działania – 42.265.443 euro.
Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2007-2013	Priorytet 7.	Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego	Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci szerokopasmowych na poziomie lokalnym i regionalnym, tworzenie publicznych punktów dostępu do Internetu, rozwój i promocja e-usług publicznych dla ludności bazujących na nowoczesnej i sprawnej e-administracji. Budżet działania – 108.410.103 euro.

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Strategii rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce do roku 2013. Załącznik nr 1*, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Warszawa, grudzień 2008

Wraz z budową przyłączy zakłada się ponadto przekazywanie nieodpłatnie komputerów użytkownikom najbardziej potrzebującym. Jednak trudno jest sprecyzować dokładne kryteria, którymi powinny się kierować gminy (bo to one korzystają z możliwości sfinansowania zapewnienia dostępu do Internetu swoim mieszkańcom) przy przekazywaniu sprzętu komputerowego tymże osobom. Oczywistym wydaje się kryterium dochodowe, ale nie jest ono obiektywne. Wiele osób pracuje w szarej strefie, gdzie dochody nie są ewidencjonowane, przy czym dodatkowo korzysta z usług pomocy społecznej. Ponadto należy zapewnić żywotność tego sprzętu przez okres 5 lat (w przypadku gmin) od daty zakończenia realizacji projektu. Jeżeli projekt trwa np. 3 lata i komputery zostały zakupione w pierwszym roku jego realizacji, wówczas należy zapewnić 8-letni okres użytkowania sprzętu, a taki okres to technologiczna rewolucja. Inną kwestią jest to, czy „obdarowany” nie sprzeda otrzymanego sprzętu przed upływem wymaganego okresu. Dlatego mało gmin decyduje się na realizację tego typu projektów. Przykładem jest tu miasto Białystok, które ma poważne kłopoty z rekrutacją uczestników do projektu „Cyfrowy Białystok – przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców Białegostoku”, ponieważ postawił zbyt wygórowane kryteria naboru i po prostu brakuje chętnych do uczestniczenia w projekcie. W związku z tym następują opóźnienia w realizacji działań związanych ze społeczeństwem informacyjnym na poziomie województw i kraju. Już wiadomo, że np. województwo podlaskie będzie miało trudności z wydatkowaniem swoich środków z tym związanych.

4. Stan realizacji projektów dotyczących e-administracji na terenie Polski Wschodniej

Na początku 2007 roku średnio 36% gospodarstw domowych oraz 89% przedsiębiorstw i instytucji posiadało dostęp do Internetu, w tym szerokopasmowy dostęp 22% gospodarstw domowych oraz 46% instytucji i przedsiębiorstw. Pięć województw Polski Wschodniej plasowało się poniżej tej średniej. Około milion gospodarstw domowych nie posiadało dostępu do Internetu. W programach operacyjnych Polski Wschodniej, wspierających budowę infrastruktury sprzyjającej rozwojowi społeczeństwa informacyjnego, w tym e-administracji, zakładano, iż na koniec 2013 roku 90% gospodarstw domowych oraz 100% instytucji i przedsiębiorstw będzie miało dostęp do Internetu szerokopasmowego. Poniżej przedstawiono wykorzystanie środków na stworzenie możliwości korzystania z dofinansowania projektów dotyczących rozwoju społeczeństwa informacyjnego na terenie pięciu województw Polski Wschodniej.

Tabela 2. Wykorzystanie środków dostępnych na rozwój społeczeństwa informacyjnego w Polsce Wschodniej (stan na dzień 30 czerwca 2012 roku)

Program Operacyjny	Dostępne środki [euro]	Wykorzystane środki [euro]	Liczba zawartych umów
Regionalne Programy Operacyjne			
Województwo lubelskie	69.430.000,00	53.939.821,00	51
Województwo podkarpackie	95.024.746,00	0,00*	0*
Województwo podlaskie	59.878.389,00	33.869.737,07	8
Województwo świętokrzyskie	42 265 443,00	16.848.000,00	4
Województwo warmińsko-mazurskie	108.410.103,00	100.662.928,52	275
Inne programy operacyjne			
Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej	300.000.000,00	15.202,75	3

* brak danych

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Sprawozdanie okresowe z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 za I półrocze 2012 roku*, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Lublin, wrzesień 2012, <http://www.rpo.lubelskie.pl> [dostęp: 25.10.2013]; *Sprawozdanie okresowe z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 za I półrocze 2012 roku*, Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego, Białystok, wrzesień 2012, <http://www.rpowp.wrotapodlasia.pl> [dostęp: 25.10.2013]; *Sprawozdanie okresowe z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 za I półrocze 2012 roku*, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Rzeszów, wrzesień 2012, <http://www.rpo.podkarpackie.pl> [dostęp: 25.10.2013]; *Sprawozdanie okresowe z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013 za I półrocze 2012 roku*, Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, Kielce, wrzesień 2012, <http://www.rpo-swietokrzyskie.pl> [dostęp: 25.10.2013]; *Sprawozdanie z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2007-2013 za I półrocze 2012 roku*, Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn, wrzesień 2012, <http://www.rpo.warmia.mazury.pl> [dostęp: 25.10.2013].

W powyższym zestawieniu przyjęto średni kurs euro w stosunku do złotego w wysokości 4 zł za 1 euro. Z tabeli 2 wynika, iż na koniec pierwszego półrocza 2012 roku wykorzystanie środków finansowych, przeznaczonych na realizację projektów dotyczących rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce Wschodniej, było już dość zaawansowane. Najskuteczniej środki na rozwój społeczeństwa informacyjnego wydatkowało województwo warmińsko-mazurskie. Kolejnymi były województwa: lubelskie i podlaskie. Niestety, z powodu braku danych z województwa podkarpac-

kiego, trudno jest oszacować miejsce tego województwa w powyższym zestawieniu. Jednak województwo podkarpackie jest jednym z lepiej rozwiniętych województw Ściany Wschodniej, więc można przypuszczać, iż na terenie tego województwa rozwój społeczeństwa informacyjnego jest zaawansowany.

W Programie Operacyjnym Rozwój Polski Wschodniej w ramach rozwoju społeczeństwa informacyjnego, w tym e-administracji, przewidziano do realizacji tylko 1 projekt wyłoniony w trybie indywidualnym, który będzie realizowany na obszarze wszystkich pięciu województw. W ramach projektu przewidziana jest budowa sieci szerokopasmowej, łączącej obszary województw Polski Wschodniej. Każde z województw będzie odpowiedzialne za realizację projektu na własnym terenie i samo wybierze wykonawcę. Do końca pierwszego półrocza 2012 roku województwa: podlaskie, świętokrzyskie i warmińsko-mazurskie rozstrzygnęły przetargi na wyłonienie Inżyniera Kontraktu, a województwo podlaskie stara się bezskutecznie wyłonić wykonawcę sieci szerokopasmowej. Od roku 2007 do końca pierwszego półrocza 2012 roku w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej na rozwój e-administracji wydawkowano jedynie około 15 tys. euro (65 tys. zł). Kwota ta została przeznaczona na wynagrodzenie Inżyniera Kontraktu. Wydaje się, iż realizacja projektu budowy sieci szerokopasmowej na terenie pięciu województw Polski Wschodniej jest poważnie zagrożona. Polska może nie zdążyć wydatkować astronomicznej kwoty 300 mln euro przeznaczonej na ten cel i jej rozliczyć do końca obecnej perspektywy budżetowej, czyli do końca 2015 roku.

W dniu 9 czerwca 2011 roku Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji uruchomiło Elektroniczną Platformę Usług Administracji Publicznej, zwaną ePUAP. Na stronie www.epuap.gov.pl, po zalogowaniu, można uzyskać bezpłatny podpis elektroniczny, zwany profilem zaufanym. Dzięki niemu, po potwierdzeniu w urzędzie, można wykonywać niektóre udostępnione czynności administracyjne. Można np. złożyć wniosek o wydanie dowodu osobistego czy prawa jazdy, a także załatwić sprawy związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Wprowadzenie bezpłatnego podpisu elektronicznego może przyczynić się do rozpowszechnienia usług e-administracji. Warunkiem jest powszechność dostępu do Internetu oraz zmiana mentalności szczególnie osób starszych, które przyzwyczajone są do wizyt w urzędach. Administracja rządowa wdrożyła platformę elektronicznych usług w administracji, jednak katalog spraw, które można załatwić drogą elektroniczną, zależy od danego urzędu. Udostępniono jedynie ogólny katalog usług dostępnych przez Internet.

Podsumowanie

Polska Wschodnia jest regionem szczególnym, którego rozwojowi poświęcono oddzielny program operacyjny – Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013. Pięć województw wchodzących w skład Polski Wschodniej cechuje znacznie niższy, niż w innych częściach kraju, poziom rozwoju gospodarczego, społecznego i infrastrukturalnego.

ralnego. Mieszkańcy tych terenów, zwłaszcza wsi i małych miast, mają utrudniony dostęp do infrastruktury, w tym teleinformatycznej. Dostęp do Internetu jest zapewniony przeważnie w tych gminach, w których opłacało się działać dostawcom komercyjnym lub w tych, które leżą blisko miast lub infrastruktury teleinformatycznej (np. światłowodów). Pozostałe obszary są narażone na wykluczenie cyfrowe. Również świadomość mieszkańców tych terenów w zakresie zalet korzystania z Internetu jest ograniczona. Mieszkańcy Polski Wschodniej, zwłaszcza ludzie starsi i mieszkający na wsi, nie potrafią i nie chcą korzystać z Internetu, szczególnie w zakresie załatwiania spraw w banku czy urzędzie. Zapobiec temu ma rozbudowa infrastruktury teleinformatycznej na tych obszarach oraz rozwój szkoleń z zakresu obsługi komputera i korzystania z Internetu. Niezbędne jest stałe podnoszenie świadomości mieszkańców tych terenów w zakresie ułatwień w korzystaniu z usług administracji publicznej za pomocą Internetu. Jednak proces ten napotyka trudności. Barierą nie są tu środki finansowe, ale prawne i instytucjonalne.

Zbyt wygórowane kryteria, którym ma podlegać eksploatacja sprzętu po okresie realizacji projektu sprawiają, że mało gmin decyduje się na realizację przedsięwzięć związanych z budową infrastruktury teleinformatycznej na swoim terenie. Instytucje wdrażające i zarządzające funduszami europejskimi są jednak zdania, iż środki finansowe w obecnej perspektywie, służące rozwojowi społeczeństwa informacyjnego, w tym e-administracji, w Polsce Wschodniej zostaną w pełni wykorzystane. Programy operacyjne województw Polski Wschodniej zakładają budowę społeczeństwa informacyjnego, w tym e-administracji. Powstanie też wspólna sieć szerokopasmowa, budowana w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej. Ostatnio także rząd wdrożył platformę cyfrową, umożliwiającą załatwianie niektórych spraw urzędowych przez Internet. Wszystkie te działania przyczynią się do rozwoju na terenie Polski Wschodniej e-administracji, a tym samym do rozwoju społeczeństwa informacyjnego, którego e-administracja jest częścią.

Literatura

1. Bojanowski E., Żukowski K., *Leksykon prawa administracyjnego*, Wydawnictwo C. H. Beck, Warszawa 2009.
2. *E-government*, <http://pl.wikipedia.org>.
3. *Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 2 października 2007 r.
4. *Spółeczeństwo informacyjne w Polsce. Wyniki badań statystycznych z lat 2006-2010*, Główny Urząd Statystyczny, Informacje i Opracowania Statystyczne, Warszawa 2010.
5. *Sprawozdanie okresowe z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 za I półrocze 2012 roku*, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Lublin, wrzesień 2012, <http://www.rpo.lubelskie.pl>.

6. *Sprawozdanie okresowe z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 za I półrocze 2012 roku*, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Rzeszów, wrzesień 2012, <http://www.rpo.podkarpackie.pl>.
7. *Sprawozdanie okresowe z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 za I półrocze 2012 roku*, Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego, Białystok, wrzesień 2012, <http://www.rpowp.wrotapodlasia.pl>.
8. *Sprawozdanie okresowe z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013 za I półrocze 2012 roku*, Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, Kielce, wrzesień 2012, <http://www.rpo-swietokrzyskie.pl>.
9. *Sprawozdanie z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2007-2013 za I półrocze 2012 roku*, Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn, wrzesień 2012, <http://www.rpo.warmia.mazury.pl>.
10. *Strategia rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce do roku 2013*, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Warszawa, grudzień 2008.
11. *Strategia rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce do roku 2013. Załącznik nr 1*, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Warszawa, grudzień 2008.